

دسترس آزاد

نامه به سردبیر

ضرورت وجود کمیته اخلاق در کنگره‌های علمی پزشکی

علی خاجی^{۱*}، محسن فدوی^۲، سیده‌سمانه میراسماعیلی^۳، وحید قنبری^۴، زهرا عباسی دولت‌آبادی^۵، علی نصیری^۶

۱. متخصص اخلاق پزشکی، مرکز تحقیقات تروما و جراحی سینا، بیمارستان سینا، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران.
۲. متخصص اخلاق پزشکی، گروه اخلاق پزشکی، دانشکده طب سنتی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.
۳. دانشجوی دکتری سلامت در بلايا و فوریت‌ها، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران.
۴. دکتری سلامت در بلايا و فوریت‌ها، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران.
۵. دکتری سلامت در بلايا و فوریت‌ها، استادیار گروه پرستاری مراقبت ویژه، دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران.
۶. دکتری سلامت در بلايا و فوریت‌ها، مرکز تحقیقات مدیریت سلامت، دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌الله (عج)، تهران، ایران.

Letter to the Editor

The Need for an Ethics Committee in Scientific Medical Congresses

Ali Khaji^{1*} ID, Mohsen Fadavi², Seyedeh Samaneh Miresmaeeli³, Vahid Ghanbari⁴, Zahra Abbasi Dolatabadi⁵, Ali Nasiri⁶

1. Medical Ethics Ph.D., Sina Trauma and Surgery Research Center, Sina General Hospital, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.
2. Medical Ethics Ph.D., Department of Medical Ethics, School of Traditional Medicine, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran.
3. Ph.D. Candidate in Health in Emergencies and Disasters, School of Management and Medical Information, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.
4. Ph.D. in Health in Emergency and Disaster (HEAD), Department of Health in Emergency and Disaster (HEAD), School of Public Health, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.
5. Ph.D. of Health in Emergency and Disaster, the Department of critical Care Nursing, School of Nursing & Midwifery, Tehran University of Tehran, Tehran, Iran.
6. MD, Ph.D. Candidate in Health in Disasters and Emergencies, School of Health Management and Information Sciences, Baqiyatallah University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

اطلاعات مقاله

تاریخ دریافت: ۹۹/۰۱/۳۱

تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۳/۲۵

تاریخ انتشار: ۹۹/۰۴/۱۷

واژگان کلیدی:

کنگره علمی
اخلاق پزشکی
کمیته اخلاق
اخلاق در پژوهش
حوادث و بلايا

* نویسنده مسئول: علی خاجی

آدرس پستی: ایران، تهران، دانشگاه علوم پزشکی تهران، بیمارستان سینا، مرکز تحقیقات تروما و جراحی سینا.

تلفن: ۰۲۱ ۶۶۷۵ ۷۰۰۱

نمابر: ۰۲۱ ۶۶۷۵ ۷۰۰۹

پست الکترونیک:

jkhaji@yahoo.com

همه ساله گردهمایی‌های علمی مختلفی در حوزه بهداشت و درمان در کشورمان برگزار می‌شود. هدف اصلی برگزاری کنگره‌های علمی در رشته پزشکی افزایش کیفیت خدمات بهداشتی و درمانی به افراد نیازمند است. این مهم ممکن است با روش‌های زیر به دست آید (۳-۱): تداوم آموزش و ارتقای مهارت شرکت‌کنندگان، به‌روزرسانی دانش، تبادل دانش و بهره بردن از تجربیات دیگران، کمک به حُرَفَمندان پزشکی برای بهبود ایمنی و کیفیت مراقب از گیرندگان خدمت، به بحث گذاشتن موضوعات روز و چالش‌برانگیز، برقراری ارتباط و ایجاد همکاری و حتی پروژه‌های مشترک با پژوهشگران و مراکز علمی دیگر در کشور و جهان، جستجو و دریافت مشاوره از دیگر حرفه‌مندان و فرصتی است برای پژوهشگران تا خود و پروژه‌های تحقیقاتی که در دست اجرا دارند را به شرکت‌کنندگان معرفی نمایند، البته می‌توان برای شرکت در کنگره‌ها اهداف ثانویه‌ای نیز برشمرد، مانند دریافت مدرک تحصیلی و یا گواهی‌های ارائه‌شده برای ارتقا و...، ملاقات با دوستان و همکاران قدیمی، گذراندن وقت و تفریح همراه با خانواده، سرگرمی و امثال آن. توجه هرچه بیشتر به اصول اخلاقی در نشر آثار علمی (که کنگره‌ها نیز بخشی از آن به شمار می‌رود) می‌تواند نقش به‌سزایی در دست‌یافتن به اهداف اصلی و اساسی کنگره‌های علمی داشته باشد (۴).

یکی از کنگره‌هایی که هر دو سال یک‌بار در کشورمان برگزار می‌شود کنگره «سلامت در حوادث و بلایا» است. نهمین دوره این کنگره از ۲۷-۲۵ خردادماه سال ۱۳۹۸ برگزار شد. نظارت اخلاقی بر مقالات و کارهای پژوهشی ارسالی در کنگره اخیر به شکل جدید و در قالب یک کارگروه صورت گرفت. این کارگروه دو وظیفه اصلی را برای خود تعریف نمود که در ادامه به آن‌ها خواهیم پرداخت:

۱- تهیه و تدوین منشور اخلاقی کنگره: مهم‌ترین و کلیدی‌ترین مباحث اخلاقی مطرح برای مسؤولین یک سازمان را می‌توان در منشور اخلاقی آن مشاهده نمود. در اینجا است که بیان می‌شود مسؤولین برگزارکننده کنگره چه حقوقی را برای

شرکت‌کنندگان و مخاطبان و چه وظایفی را برای خود قائل هستند، لذا منشور کنگره نهم به شرح زیر تدوین گردید.

- مسؤولین کنگره خود را متعهد می‌دانند که از میان مطالب ارسالی برای کنگره (اعم از سخنرانی، پوستر کارگاه و...) آن‌هایی را انتخاب نمایند که ضمن جدیدبودن و همسویی با اهداف کنگره، جزء مشکلات مهم بهداشتی درمانی جامعه و مورد نیاز مخاطبین کنگره باشد.

- کمیته علمی و اجرایی کنگره وظیفه خود می‌داند که علاوه بر اطمینان از کیفیت علمی مقالات، نسبت به رعایت استانداردهای اخلاقی در مقالات ارسالی به کنگره اطمینان حاصل نماید.

- پایبندی پژوهشگران به دستورالعمل‌های عمومی و اختصاصی اخلاق در پژوهش‌های زیست پزشکی کشور که توسط کمیته ملی اخلاق در پژوهش‌های زیست‌پزشکی تصویب و ابلاغ شده است، ملاک ارزیابی مقالات ارسالی است.

- مطالعات مداخله‌ای ارسال‌شده به کنگره ضرورتاً باید دارای کد اخلاق از کمیته اخلاق در پژوهش منطقه‌ای و یا دانشگاهی باشد.

- مقالات ارسالی برای کنگره به صورت منصفانه و کاملاً بی‌طرفانه و تنها بر اساس ویژگی‌های علمی مورد بررسی و قضاوت قرار خواهد گرفت.

- مسؤولین کنگره وظیفه خود می‌دانند که در کلیه مراحل بررسی مقالات ارسالی حداکثر تلاش خود را برای حفظ رازداری و محرمانگی اطلاعات مقالات ارسال‌شده به کار ببندند.

- مسؤولین کنگره خود را موظف می‌دانند تا از محرمانه‌ماندن هرگونه اطلاعات مربوط به آزمودنی‌ها و بیمارانی که در پژوهش‌ها شرکت داشته‌اند اطمینان حاصل نماید.

- در صورتی که خلاصه مقاله ارسالی به کنگره، قبلاً به صورت خلاصه یا مقاله کامل منتشر شده باشد، نویسنده مقاله موظف است اطلاعات لازم در این خصوص را در اختیار مسؤولین کنگره قرار دهد.

- مسؤولین کنگره وظیفه خود می‌دانند که هرگونه ادعای مبنی بر وقوع تخلف و سوءرفتار احتمالی در مقالات ارسالی را مورد بررسی قرار دهند.

- در صورت مشاهده هرگونه عدم رعایت دستورالعمل‌ها و راهنماهای عمومی و اختصاصی اخلاق در پژوهش مصوب کمیته ملی اخلاق در پژوهش‌های زیست‌پزشکی در مقاله ارسالی و یا وجود سرقت ادبی یا معنوی قابل توجه و عامدانه و یا دیگر تخلفات پژوهشی، ضمن خارج نمودن مقاله از لیست مقالات کنگره، پیگیری‌های لازم نیز صورت خواهد گرفت.

- مسؤولین کنگره خود را موظف می‌دانند که رویه‌های لازم و همچنین انتخاب داوران را به گونه‌ای انجام دهند که اصول ذکر شده رعایت گردد.

۲- ارزیابی اخلاقی مقالات ارسالی به کنگره: نتایج بررسی‌های انجام شده نشان می‌دهد که شیوع سه موضوع بیشتر از مسائل دیگر بوده است:

- ارسال خلاصه مقالاتی که قبلاً در یک مجله داخلی و یا خارجی به چاپ رسیده است.

- تقسیم نتایج یک پژوهش به چندین مقاله.

- ارسال مجدد مقالاتی که قبلاً در کنگره‌های دیگر ارائه شده است.

پیشنهادها: جهت ارتقای کیفی مقالات و رعایت هرچه بیشتر اصول اخلاقی مرتبط با انتشار و ارائه مقالات در کنگره‌های علمی به نظر می‌رسد توجه به موارد زیر کمک‌کننده خواهد بود.

- تشکیل کارگروه اخلاق در تمامی کنگره‌های علمی.

- تهیه و تدوین راهنمای اخلاق در کنگره‌های علمی.

- ایجاد بانک اطلاعاتی از مقالات ارائه شده در کنگره‌های پیشین و مشابه.

- یکی از عوامل تأثیرگذار در کیفیت کنگره‌های برگزار شده چگونگی تأمین هزینه‌های آن است. برگزاری اجلاس‌ها به صورت مجازی و زنده می‌تواند در صرفه‌جویی بخشی از هزینه‌ها و زمان تأثیر داشته باشد و همچنین افزایش کیفیت آن شود (۵).

References

1. Mishra S. Do medical conferences have a role to play? Sharpen the saw. *Indian Heart J* 2016; 68(2): 111-113.
2. Lassmann BCG. Place of International Congresses in the Diffusion of Knowledge in Infectious Diseases. *Clin Infect Dis* 2017; 65: S70-S73.
3. Pierce G. The dilemma of attending (or not) scientific conferences. *Can J Physiol Pharmacol* 2014; 92(1): v. Doi: 10.1139/cjpp-2013-0412.
4. Sharma VSA. The ethics behind medical conferences: a view from India. *J Med Ethics* 2010; 36(7): 445-446.
5. Parthasarathi RGR, Palanivelu PR, Senthilnathan P, Rajapandian S, Venkatachalam R, Palanivelu C. First Virtual Live Conference in Healthcare. *J Laparoendosc Adv Surg Tech A* 2017; 27(7): 722-725.

Cite this article as: Khaji A, Fadavi M, Miresmaeili SS, Ghanbari V, Abbasi Dollatabadi Z, Nasiri A. The Need for an Ethics Committee in Scientific Medical Congresses. *Faṣḥnāmah-i akhlāq-i pizishkī* i.e., Quarterly Journal of Medical Ethics. 2020; 14(45): e8.